
Převzato

Redakce Vojenských rozhledů vám představuje článek plukovníka Uwe Hartmanna, který v současné době působí v Naval Postgraduate School v Monterey, v Kalifornii. Článek byl pod názvem „The Evolution of the Hybrid Threat, and Resilience as a Countermeasure“ zveřejněn na webových stránkách NATO Defence College v Římě. Anglická verze textu je k dispozici na adrese <http://www.ndc.nato.int/news/news.php?icode=1083>

Vývoj hybridní hrozby a odolnost jako protipatření

The Evolution of the Hybrid Threat, and Resilience as a Countermeasure

Uwe Hartmann

ÚVOD

Rok 2014 představuje ve světové historii strategický „bod zlomu“. Velení NATO a představitelé aliančních členských zemí, ve snaze pochopit nové bezpečnostní výzvy, začali používat pojem „hybridní válka“.¹ Část odborníků z akademické sféry tento pojem kritizovala jako módní slovo, kterému chybí jasná definice. Vzhledem k tomu, že hybridní válka spočívá spíše ve využívání zranitelností státu, než na ničení ozbrojených sil, jednotlivé země, s ohledem na své specifické podmínky a zájmy, chápou hybridní válku s určitými odlišnostmi. To je i důvod, proč pro vědecké účely i pro bezpečnostní organizace, jako je NATO, není nalezení společné definice snadné.

Při vyvozování závěrů z analýzy nového bezpečnostního prostředí se NATO odvolává na koncept odolnosti (resilience). Není překvapující, že i tento termín byl kritizován jako nesmyslný.² Koncept odolnosti však může být lépe pochopen, pokud je spojován s hybridní válkou jako nejvýznamnější faktorem, který mění stávající „pravidla hry“ v oblasti bezpečnosti. Na začátku, je nutno si položit otázku – proč někdo vede hybridní válku proti NATO a jeho členským státům? Co charakterizuje strategii útočníka? Až najdeme

---

1 Akademická diskuse o hybridní válce je nejlépe prezentována v: Guillaume Lasconjarias' and Jeffrey A. Larsen's (ed.), *NATO's Response to Hybrid Threats*, (Rome: NATO Defense College, 2015)

2 Původu a různým pojetím odolnosti se věnuje: Michael Hanisch, „What is Resilience? Ambiguities of a Key Term,“ Bundesakademie für Sicherheitspolitik, Security Policy Working Paper, no. 19 (2016). Vir rovněž Guillaume Lasconjarias, „Deterrence through Resilience. NATO, the Nations and the Challenges of Being Prepared,“ NATO Defense College, Research Division, Eisenhower Paper No. 7, Rome: May 2017.

odpověď na tyto otázky, pak budeme schopni vyspecifikovat, jak zvýšit odolnost proti aktivitám hybridní války a kam by se měly zaměřit relevantní protiopatření.

Tento článek dokazuje, že hybridní válka je útokem na strategii NATO. Strategie útočníka je navržena tak, aby došlo k podkopání státní politiky státu „konkurenta“ a/ nebo politická rozhodnutí bezpečnostních organizací. Protože je pravděpodobné, že hybridní hrozby v budoucnu nevyzmizí a dokonce se stanou ještě složitějšími, a proto i obtížně předvídatelnými, NATO a jeho členské státy by měly posílit své úsilí o zvýšení odolnosti, zejména při strategickém plánování. NATO tuto dimenzi odolnosti dosud nepochopilo. Až dosud se Aliance zaměřila spíše na technické aspekty odolnosti jako na způsob, jak umožnit přípravu a vedení rychlých vojenských operací. Odolnost by se proto měla stát základním principem, který by se měl objevit v nové strategické koncepci NATO.

CÍLE HYBRIDNÍ VÁLKY

V nejširším slova smyslu lze hybridní válku chápat jako kombinaci civilních a vojenských způsobů a prostředků, které jsou používány synchronizovaným způsobem.³ Politickým cílem státních i nestátních aktérů, kteří vedou hybridní válku, je zachování nebo vytvoření nedemokratických režimů a zvýšení svých strategických schopností pro posílení mocenského vlivu v mezinárodních vztazích.

Jako příklad takového chápání hybridní války lze uvést stávající aktivity Ruské federace. Rusko nemá dostatek prostředků pro vedení konvenční války proti NATO, proto, v co největší možné míře, využívá prostředky civilního charakteru. Strategie soutěžení se Západem se tedy nutně stává hybridní a nakonec „velkou strategií“.⁴

Vedením hybridní války na Ukrajině, ruská vláda deklaruje odmítání takových pravidel mezinárodního systému, které Rusku neposkytují „relativní výhody“. Je zřejmé, že se jedná o záměr podkopat světový pořádek, a zejména systém evropské bezpečnosti, který vznikl po druhé světové válce a ještě se zvýraznil po zhroucení Sovětského svazu. Jedním ze způsobů jak toho dosáhnout, bylo zamlžit obsah pojmů, na kterých je založen mezinárodní systém, a zejména mezinárodní právo – válka a mír, válka mezi státy a občanská válka, symetrické a asymetrické války, kombatanti a nekombatanti. Tyto termíny dnes už nemají jednoznačný význam, proto se jen stěží lze o ně opřít při analýze konfliktů a při uplatňování mezinárodních dohod. Taková jazyková zmatenost nakonec vede ke světu bez řádu a etiky.⁵

³ Nové pojetí moderní hybridní války bylo rozebráno Frankem G. Hoffmanem, „Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars,” Potomac Institute for Policy Studies Arlington, Virginia (December 2007).

⁴ Pojem „vysoká strategie“ má svůj původ u britských strategických myslitelů Basil Liddell Hart (Basil Liddell Hart, *Strategy*, New York: Penguin Books, 1991, pp. 319-333).

⁵ Münkler, Herfried, *Kriegssplitter. Die Evolution der Gewalt im 20. und 21. Jahrhundert*, Berlin: Rowohlt, 2015, p. 208; Klaus Naumann, „Europa for alten, neuen und künftigen Gefahren – Herausforderung fuer die Nationen Europas, die EU und die NATO.” In: Wolfgang Peischel (Hrsg.), *Wiener Strategie-Konferenz 2016. Strategie neu denken*, Berlin (Miles) 2017, p. 179.

CHARAKTERISTIKA STRATEGICKÉHO PŘÍSTUPU K HYBRIDNÍ VÁLCE

Je známé, že špatnou strategií nelze dosáhnout úspěch ani tehdy, když se použijí dobré taktické nebo operační postupy. Přestože se obecně tvrdí, že moc Ruska je na sestupu, stále má dostatek síly, kterou efektivně využívá na strategické úrovni.⁶ Jeho strategické myšlení je charakterizováno následujícími principy:

Poznání nepřítele – k analýze činnosti nepřítele využívej vědecké metody.⁷ Cílem je zjistit a využít zranitelnost protivníka, zejména na strategické úrovni.

Vypracování jasné a srozumitelné strategie – snaž se propojit veškeré vojenské (konvenční / nepravidelné / jaderné) a civilní nástrojů státu, stejně jako všechny úrovně velení (strategické, operační a taktické) pod jednotné národní velení, které rozvíjí, v praxi realizuje a adaptuje velkou strategii.⁸

Flexibilní aplikace strategie – buď nepředvídatelný a pružně se přizpůsobuj konkrétní situaci při všech aktivitách. Svoji strategii uplatňuj flexibilně a snaž se řešit neočekávané problémy a výzvy.⁹

Výzva pro Západ k přehodnocení přístupu k válce – vyhni se oficiálnímu vyhlášení a ukončení války. Konvenční válka by měla být co nejkratší,¹⁰ zatímco hybridní hrozba může trvat donekonečna.

Podporování nového paradigmatu „války mezi lidmi“ – udělej vše proto, aby lidi, jednali způsobem, který podporuje tvoje politické cíle, např. organizování informačních kampaní nebo vytváření polovojenských sil, které působí ve tvém zájmu. V rámci strategických komunikací prezentuj Rusko jako opak Západu a nabídni spolupráci všem, kteří chtějí překonat dominanci Západu v mezinárodním systému. Organizuj informační kam-

⁶ Útok na strategické cíle protivníka je jedním z principů, které zdůrazňoval čínský vojevůdce Sun Tzu. Viz Baylis, John and Wirtz, James J. and Gray, Colin S., *Strategy in the contemporary World*, New York: Oxford University Press, 2010, p. 78. Závěry z ruské strategie jsou publikovány v: Covington, *The Culture of Strategic Thought behind Russia's Modern Approaches to Warfare*, pp. 41-42, 45; Deborah Yarsike Ball, "Protecting Falshoods: With a Bodyguard of Lies: Putin's Use of Information Warfare," *Research Paper NATO Defense College*, No. 136, Rome February 2017, p. 2. Ball analyzes the end of regime preservation and the concern of color revolution inspired by the West (pp. 3-7). In this respect, the so-called Gerasimov-doctrine is often referred to. See Charles K. Bartles, "Getting Gerasimov Right," *Military Review*, January/February 2016, pp. 30-38. <https://community.apan.org/wg/tradoc-g2/fmso/m/fmso-monographs/194973>.

⁷ Bartles, "Getting Gerasimov Right," p. 31.

⁸ Covington, *The Culture of Strategic Thought behind Russia's Modern Approaches to Warfare*, pp. 4, 10, 12, 15-16. See also Magarete Klein, "Russia's New Military Doctrine. NATO, the United States and the 'Colour Revolutions'," *SWP-Comments*, No. 9, February 2015.

⁹ Covington, *The Culture of Strategic Thought behind Russia's Modern Approaches to Warfare*, pp. 17-20.

¹⁰ Viz Ralph D. Thiele, "Building Resilience Readiness against Hybrid Threats – A Cooperative European Union / NATO Perspective," *ISPSW Strategy Series: Focus on Defense and International Security*, No. 449, September 2016. http://www.ispsw.com/wp-content/uploads/2016/09/449_Thiele_Malaysia_Sep2016.pdf. (Accessed 10 April 2017). Viz rovněž Covington, "The Culture of Strategic Thought Behind Russia's Modern Approaches to Warfare," pp. 34, 36-38.

paně na území protivníka a zároveň vhodným způsobem ovlivňuj veřejně dostupné informace, které jsou poskytovány vlastní populací.¹¹

Použití času jako strategické výhody – snaž se s předstihem utvářet (pravděpodobné) bitevní pole. Získej čas prováděním klamných operací a strategického překvapení. Udržuj iniciativu. Západní státy jsou totiž jen s obtížemi schopné predikovat konflikty, provádět preventivní činnost a identifikovat příznaky vedení hybridní války.¹⁴

Používání armády bez rizika strategické porážky – využij všechny možnosti k integraci používání těch vojenských metod, sil a prostředků, které mnohou paralyzovat činnost vlády protivníka a vztahy mezi lidmi, podporuj civilní aktéry a chraň své vlastní území před vojenskými reakcemi NATO (např. pomocí opatření A2AD /anti-access area denial/ nebo vysoce přesných zbraní).¹⁵

Smyslem ruské strategie je útočit na slabé stránky členských států NATO. Rusko, na základě poznatků z Afghánistánu a Iráku je si uvědomuje, že Spojené státy a jejich spojenci jen s obtížemi vytváří srozumitelnou strategii pro řešení konfliktů politického charakteru. Hybridní hrozby by neměly být spojovány jen se třemi pobaltskými státy, které se nachází uprostřed hybridní války s Ruskem. Je totiž zřejmé, že cílem ruské hybridní války je USA a největší evropské země, které jsou zapojeny do procesů strategického plánování v NATO.

ODOLNOST, JAKO FORMA OBRANY

Akademická diskuse o odolnosti v hybridní válce se spojovala s komplikovaným vývojem bezpečnostního prostředí, novými hrozbami a s možností nepředvídatelných útoků. Demokratické státy však nemohou zajistit úplnou bezpečnost svých občanů, aniž by se neohrožily principy fungování otevřené společnosti.¹² Ale mezinárodní organizace, státní instituce a dokonce i jednotlivci musí být nějak připraveni nést následky útoků, rychle se zotavit a poučit se ze zkušeností.¹³ Je nutno si uvědomit, že vysoká odolnost může útočníka od dalších hybridních útoků odradit.

A skutečně, členské země NATO si uvědomují, že zvyšování odolnosti je jedním z opatření, jak čelit hybridním hrozbám.¹⁴ Na posledním summitu ve Varšavě se členské státy shodly na významu svého závazku bránit společné hodnoty a na sedmi tzv.

¹¹ Více v: Ball, "Protecting Falshoods," pp. 9-13. ¹⁴ Covington, *The Culture of Strategic Thought behind Russia's Modern Approaches to Warfare*, pp. 13-20; Bartles, "Getting Gerasimov Right," p. 31 ¹⁵ Covington, *The Culture of Strategic Thought behind Russia's Modern Approaches to Warfare*, pp. 29.

¹² Analýzu hrozeb demokratické společnosti zanalyzoval filozof Carl R. Popper ve své knize *The Open Society and its Enemies*, poprvé publikováno v roce 1945 (New Jersey: Princeton University Press, 2013).

¹³ V akademické komunitě je v oblasti úkolů pro dosažení odolnosti shoda. Viz: Jamie Shea, "Resilience: a core element of collective defence," *NATO Review Magazine*, p. 4., dostupné z <https://goo.gl/bmqJHZ>.

¹⁴ NATO's strategy on countering hybrid threats je utajovaný dokument. Jeden z článků, který se na tento dokument odkazuje je "Successful 'Countering Hybrid Threats' experiment in Estonia," *Allied Command Transformation*. <http://www.act.nato.int/successful-countering-hybrid-threats-experiment-in-estonia>.

Baseline Requirements (základních požadavcích).¹⁵ Ty odráží názor na odolnost, jenž vychází z operačních požadavků na kolektivní obranu. V této oblasti je nezbytné dosažení významnějšího pokroku. *Baseline Requirements*, jako jsou energie, potraviny a voda nebo civilní doprava, však nemají potřebnou strategickou odolnost proti hybridní válce, která využívá slabiny NATO. Hodnota agilních a udržitelných konvenčních sil nebude dostatečná, když procesy tvorby strategických opatření nebudou schopny řešit výzvy, které přinášejí hybridní hrozby. Strategické procesy v NATO a v aliančních členských státech by se proto měly kriticky přehodnotit. Odolnost by se měla primárně soustředit na hybridní útoky, jejichž cílem je destabilizovat fungující Alianci a jednotlivé státy, polarizovat společnost a šířit nedůvěru v ozbrojené síly. Tyto útoky jsou nejnebezpečnější, když jsou zaměřeny na prvky tzv. *fascinating trinity* (fascinating trinity)¹⁶, tzn. vládu, občany a systém tvorby vojenské strategie.

Jaké jsou zásady tvorby strategie pro zvýšení odolnosti? Jaké jsou silné a slabé stránky NATO v procesu strategického plánování?

Sebekritičnost – poctivé a sebekritické zamyšlení nad slabými stránkami všech aspektů činnosti NATO a členských států aliance. Vzhledem ke své jedinečnosti, je NATO spíše kritické vůči ostatním, avšak nikoliv samo k sobě. Největší hrozbu pro NATO proto způsobují samotné členské státy.¹⁷

Pochopení tvorby strategií jako nepřetržitého procesu – trvalé vyvažování cílů, způsobů a prostředků za účasti všech zúčastněných stran. NATO již má procesy, které splňují část základních požadavků pro strategické plánování a které splňují očekávání členských států. Zde však stále přetrvávají významné rozpory. Za prvé, ani velké evropské státy nemají instituce určené pro tvorbu strategií. Za druhé, procesy tvorby zdrojů a vedení vojenských operací nejsou vzájemně sladěné; často existuje nesoulad mezi konečnými cíli a prostředky.¹⁸ Členské země, ne vždy pravdivě vykazují svoje schopnosti. Za třetí, mezi jednotlivými členskými státy NATO,¹⁹ jakož i mezi NATO a dalšími mezinárodními organizacemi existují rozdíly ve strategické kultuře.

Respektování všech zainteresovaných stran – zvýšení vzájemné důvěry pro lepší synchronizaci. Civilní zaměstnanci na velitelství NATO by měli respektovat vojenský personál a vojáci by v operacích neměli s civilními partnery zacházet jako s „druhořadými obča-

¹⁵ „Baseline Requirements“ jsou objasněny v: Lorenz Meyer-Minnemann, “Forward Resilience: Protecting Society in an Interconnected World. Working Paper Series. Resilience and Alliance Security: The Warsaw Commitment to Enhance Resilience,” *Johns Hopkins School of Advanced International Studies*, p. 2-3.

¹⁶ Carl von Clausewitz, *On War*, edited and translated by Michael Howard and Peter Paret, Princeton/New Jersey: Princeton University Press, 1984, p. 89; see also Julian Lindley-French, “NATO and New Ways of Warfare: Defeating Hybrid Threats,” *NDC Conference Report*, No. 3, Rome May 2015, p. 1.

¹⁷ Jak je zdůrazněno vysokým generálem v záloze z velitelství NATO v průběhu své prezentace na NDC v dubnu 2017: “The biggest threat to NATO is ourselves.”

¹⁸ Rovněž musí být vzata v úvahu politická setrvačnost NATO a jeho členských států. Viz Lindley-French, “NATO and New Ways of Warfare,” p. 1.

¹⁹ Viz *Strategic Cultures in Europe. Security and Defence Policies Across the Continent*, ed. by Heiko Biehl et al., Wiesbaden (Springer) 2013.

ny“.²⁰ Dialog mezi politiky, kteří mají rozhodovací pravomoc a jejich vojenskými poradci zůstává „nerovným dialogem“.²¹ Stále však jde o dialog, ve kterém musí mít vojenský personál možnost poskytovat ty nejlepší návrhy. V současné době členské země a velitelství NATO, čelí v civilně-vojenských vztazích závažným problémům.

Zapojení veřejnosti – překonání rostoucího odčení od občanské společnosti. Platnost jakéhokoliv strategického rozhodnutí je nemyslitelná bez akceptace a trvalé podpory občanů. Politici by měli otázky bezpečnosti řešit se svými voliči a úředníci a důstojníci by měli o otázkách bezpečnosti otevřeně diskutovat. Propagandistické kampaně zaměřené proti některým skupinám společnosti by měly být s využitím nezávislých veřejných médií²² argumentačně vyvráceny objektivními informacemi. Nedostatečné zapojení společnosti do takových diskusí se jeví v praxi západního strategického plánování jako nejslabší místo.

Pravda, místo sledování národních zájmů – zachování pravidla konsensu v rámci NATO a současně vysvětlování jeho významu. Konsensus brání tomu, aby členské státy dodatečně porušovaly přijatá rozhodnutí. Konsensus je základním předpokladem pro dosažení soudržnosti NATO. Některé země tento princip používají jako nástroj k prosazení svých národních zájmů, zatímco jiné, se snaží vytvářet situace, které jsou jim prospěšné. Nejlepším způsobem, jak zvýšit soudržnost, jednotu úsilí, podporu občanů a tedy odolnost, je podpora vzájemné diskuse. Jen tak je možné nalézt nejlepší řešení, které vyhovuje všem.²³

Vzdělávání, výběr správného personálu a prosazování úkolového velení – vzdělávání vůdců, kteří mají kritické strategické myšlení a kteří mají schopnost se orientovat ve složitých situacích.²⁴ Úkolové velení (mission command) je metoda velení, která je vhodná pro řešení složitých podmínek nejistoty.²⁵ V zájmu odolnosti je nezbytné zkvalitnit systém vzdělávání a propojení úkolového velení na taktické a operační úrovni se strategickou úrovní.

Revitalizovat komplexní přístup (comprehensive approach) – dosažení lepší spolupráce mezi partnery navzdory rozdílným organizačním zájmům, omezenému porozumění a různým očekáváním, s využitím lepšího sdílení informací, jakož i prostřednictvím sdíleného plánování a vzdělávání. Zvýšení odolnosti nevojenských partnerů, kteří přispívají k úspěchu vojenských operací lze dosáhnout jen tehdy, když armáda bude schopná po omezenou dobu převzít jejich úkoly, pokud je to nutné.

²⁰ Alan Ryan, "The Strategic Civilian: Challenges for Non-Combatants in 21st Century Warfare," *Small Wars Journal*, Journal Article March 31, 2016, p. 9. <https://goo.gl/awv7Pa>

²¹ Elliot A. Cohen, *Supreme Command. Soldiers, Statesmen, and Leadership in Wartime*, (New York: Anchor Books, 2013).

²² Sven Biscop, "Hybrid Hyseria," *Security Policy Brief*, No. 64 (June 2015), p. 3-4. <http://aei.pitt.edu/64790/> (Accessed 20 April 2017).

²³ Jako příklad konstruktivistického přístupu k mezinárodním vztahům. Viz: Thomas Risse, "Let's argue!: Communicative Action in World Politics," in *International Organization* 54, No. 1, Winter 2000, p. 10.

²⁴ Kritickému myšlení na strategické úrovni se věnuje Stephen J. Gerras, "Thinking Critically about Critical Thinking: A Fundamental Guide for Strategic Leaders," *US Army War College*, Carlisle, August 2008.

²⁵ Ingo Wittmann, *Auftragstaktik. Just a command technique or the core pillar of mastering the military operational art?*, Berlin: Miles, 2012 ³² Münkler, *Kriegssplitter*, p. 169-187.

Všechny tyto principy strategického plánování pochází od vědecké komunity, která se zabývá bezpečnostní problematikou. Pozitivní vliv této komunity na odolnost je zřejmý. Bohužel, zatím tento přístup není ještě zakotven ve strategické kultuře NATO. Důsledky jsou vážné. I kdyby NATO mělo dostatečné konvenční síly pro velké operace kolektivní obrany, jejich význam zůstane omezen, pokud se strategické procesy výrazně nezlepší. Pro zkvalitnění odolnosti je nezbytná změna strategické kultury. Jen tak je možné zvýšit úroveň strategického plánování NATO.

PRAVDĚPODOBŇ VÝVOJ HYBRIDNÍCH HROZEB DO ROKU 2035

Namístež je zde otázka, jaké způsoby a prostředky konkurenční nebo nepřátelští aktéři pravděpodobně budou používat v příštích 20 letech, aby zabránily NATO plnit své poslání? Mezi hlavní aspekty, které dosud v této analýze nebyly řešeny, jsou lidé a technologie.

Zatímco společnost v mnoha západních státech se nachází ve věku post-heroizmu a postupně stárne,²⁶ některé státy, zejména v Africe a na Středním východě, jsou zmítány nespokojenou mladou generací, která trpí extrémně vysokou mírou nezaměstnanosti a frustrace.²⁷ Konkurenční státní a nestátní aktéři pravděpodobně využijí nezaměstnané mladé lidi a svedou je na cestu radikalizace, povstání a terorismu. Řada oblastí, kde probíhají mise NATO (např. Balkán a Afghánistán), stejně jako megaměsta, jsou ideálními místy pro vyvolání nepokojů a chaosu, s možností eskalace zmrazených konfliktů a nakonec pro vyčerpání sil NATO.

Vlivem technologického rozvoje západní země pravděpodobně ztratí svoji nadřazenou pozici. Konkurenční aktéři budou s daleko větší intenzitou narušovat naši činnost a využívat k tomu všechny technologie, včetně vesmíru.²⁸ Odolnost vyžaduje rychlejší a lépe koordinované procesy strategického plánování, zejména v oblasti plánování sil a akvizitní činnosti, jak v rámci NATO, tak v jednotlivých členských státech.

Budoucí hrozby znesnadní završování misí NATO. Vedle zjednodušení stávajících těžkopádných procesů plánování sil jako hlavního prvku tvorby strategických plánů, by bylo vhodnější zaměřit se na získání veřejnosti do diskuse v členských státech Aliance i mimo ní. To ale vyžaduje nastavit tvorbu transparentní strategie, kriticky zhodnotit předchozí strategie a operace a zahájit diskusi v rámci NATO o bezpečnostních otázkách. To se neobejde bez hledání forem a metod účasti občanské veřejnosti na strategické diskusi, včetně vzdělávání. Další důležitou oblastí je „nový přístup“ ke spolupráci s mezinárodními organizacemi a průmyslem, a zejména s EU. Nejen, že EU je hlavním aktérem v posilování odolnosti v těch státech, které jsou členy NATO a EU, ale je také silným hnacím motorem při prosazování stability a řešení potřeb mladé generace v Africe a na Středním východě.

²⁶ World Economic Forum, Insight Report: *The Global Risks Report 2017*, 12th Edition.

²⁷ Muresan, Liviu and Georgescu, Alexandru, "The Road to Resilience in 2050. Critical Space Infrastructure and Space Security, *The RUSI Journal*, vol. 160:6 (2015),

²⁸ Muresan, Liviu and Georgescu, Alexandru, "The Road to Resilience in 2050. Critical Space Infrastructure and Space Security, *The RUSI Journal*, vol. 160:6 (2015), pp. 64.

V boji proti hybridním hrozbám se NATO stalo závislé na EU. To jen podtrhuje nezbytnost nového přístupu NATO ke spolupráci s EU, která by měla zahrnovat i společné strategické plánování. NATO by mohlo dokonce uvažovat o navržení dohody s EU, která by byla jakýmsi obráceným „Berlin Plus“, což by NATO zaručilo přístup k civilním a zpravodajským kapacitám EU.

ZÁVĚR

Historie NATO může být vnímána jako posloupnost úspěchů, ale také jako registr vnitřních krizí. Dosavadní nezpochybnitelné úspěchy v oblasti krizového řízení posílili schopnost NATO přizpůsobovat se novým bezpečnostním požadavkům.²⁹ Ale s vývojem hybridních hrozeb je v sázce plnění hlavní úkolu NATO v oblasti tvorby strategií – NATO se musí znovu přizpůsobit.

NATO jako organizace, ale i všechny alianční členské státy by měly zvýšit odolnost se zvláštním důrazem na strategickou úroveň. Ty členské státy, které plní rozhodující roli v rozhodovacím proces aliance, by měly převzít iniciativu. Současně by vrcholné civilní a vojenské velení mělo by v rámci NATO iniciovat změny strategické kultury v souladu se zásadami zvýšení odolnosti jako protipatření. Tento proces může být inspirován akademickými a vědeckými pracovníky a rovněž by mohl využít externí audity. Může se také zvážit zřízení strategického poradního týmu, který by mohl usnadnit spolupráci s partnery, jako jsou EU, civilní představitelé a soukromý sektor. Je důležité, aby vedení NATO zdůvodnilo naléhavost této adaptace a sdělilo jasnou představu o předpokládaných výsledcích.³⁶ A konečně, NATO může k ovlivňování strategické kultury v rámci svých členských států využít svého unikátního postavení jako socializační instituce.

Pochopení odolnosti nad rámec sedmi *základních požadavků* má zásadní význam pro podporu budoucí existence NATO. Pokud se to nepovede, bude ohrožen význam NATO jako aliance, která se zaměřuje na uplatňování vojenské síly. Zvyšování odolnosti by se proto mělo stát hlavním principem připravované strategické koncepce NATO. Tím, že zdůrazní odolnost, může tato koncepce:

- nabídnout hlubší pochopení všech souvislostí moderních válek;
- deklarovat, že NATO je ochotno se přizpůsobit, zejména ve strategickém plánování;
- zvýraznit úsilí na zlepšení interakce mezi politikou, občanskou veřejností a ozbrojenými silami;
- čelit „věčnému soutěžení“³⁰ v oblasti hybridních hrozeb s neustálým procesem přizpůsobování se. Umožnilo by to eliminovat účinnost hybridní války a tím odradit protivníky;

²⁹ Uwe Hartmann, *Carl von Clausewitz and the Making of Modern Strategy*, Berlin: Miles 2002, pp. 100-106. John P. Kotter, *Leading Change*, Boston: Harvard Business Review Press 2012.

³⁰ Philip M. Breedlove, „Foreword,” in *NATO's Response to Hybrid Threats*, edited by Guillaume Lasconjarias and Jeffrey A. Larsen, Rome: NATO Defense College, 2015, p. xxii; Nadia Schadlow, „The Problem with Hybrid Warfare,” *War on the Rocks*, p. 1.

- poskytnout komplexní a „... odpovídající strategickou perspektivu jižnímu a východnímu křídlu NATO, a zároveň umožnit diferencovanou reakci“³¹;
- umožnit plánování bez ohledu na to, zda je protivníkem Rusko, „protože vypracování plánu představuje politické rozhodnutí“³²;
- vytvořit nový základ pro rovný dialog a spolupráci s mezinárodními organizacemi, zejména s EU; a konečně a co je nejdůležitější;
- zvýšit význam vojenských sil NATO.

Odolnost se tak může stát hlavním zastřešujícím tématem napříč všemi třemi pilíři strategické koncepce NATO a posloužit jako první linie obrany ve stále složitějším bezpečnostním prostředí.

O autorovi: *Uwe Harmann je plukovníkem německé armády. Je držitelem doktorského titulu ve filozofii a absolventem magisterského studia v oblasti vzdělávání a v otázkách národní bezpečnosti. Působí v Naval Postgraduate School v Monterey, Kalifornie, jako přednášející v oboru národní bezpečnosti. Tento článek získal ocenění Commandant's Award jako nejlepší v Senior Course 130. Názory, které jsou zde autorem prezentované, nemusí nutně odrážet názory NATO Defense College a Severoatlantické aliance.*

Redakce Vojenských rozhledů se omlouvá za chybný překlad původního anglického textu, který byl zveřejněn v tištěné verzi čísla 4/2017 našeho časopisu s názvem "Válka budoucnosti: Koncepční rámec a praktické závěry, eseje o strategickém myšlení". Nesprávně byl jméno autorky, „Gudrun Persson“ přidělen mužský rod.

---

³¹ Andreas Jacobs and Guillaume Lasconjarias, "NATO's Hybrid Flanks. Handling Unconventional Warfare in the South und the East," *Research Paper NATO Defense College*, No. 112, Rome April 2015, p. 12.

³² Giles, "Conclusion: Is Hybrid Warfare Really New," p. 325.